

Geef gemeenten de ruimte om te ontdekken wat werkt

Wat helpt mensen met een uitkering verder? Hoe geven we hen zo snel en effectief mogelijk perspectief op werk, participatie en verhoging van het welzijn? Dat zijn de vragen die de gemeenten Utrecht, Groningen, Tilburg en Wageningen stellen. Ze willen graag experimenteren binnen de huidige Participatiewet, bijvoorbeeld door minder verplichtingen op te leggen, meer bijverdien mogelijkheden te creëren en meer vertrouwen en regie te geven aan bijstandsgerechtigden.

Vier gemeenten klaar om op 1 januari 2017 aan de slag te gaan

De Participatiewet biedt via artikel 83 ruimte voor experimenten om de werking van de wet te verbeteren. We hebben experimenten voorbereid en staan klaar om vanaf 1 januari 2017 aan de slag te gaan. Samen met het ministerie van Sociale Zaken en onderzoekers zijn de juridische grenzen verkend en is er een wetenschappelijke beoordelingskader gemaakt dat garandeert dat de resultaten van alle experimenten vergelijkbaar zijn en daadwerkelijk laten zien wat wel en niet werkt. Wij zijn dan ook zeer verrast dat de staatssecretaris in het AO van 29 juni 2016 heeft gezegd dat 1 januari 2017 niet gehaald wordt.

Vernieuwende experimenten

In de motie 'Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting' van 27 oktober 2015 heeft de Kamer de regering gevraagd om ruimte te geven aan een variatie aan experimenten, zodat de effecten van verschillende interventies onderzocht kunnen worden. De huidige Participatiewet bevat een ingewikkeld systeem van re-integratieverplichtingen en hoge sancties die de eigen verantwoordelijkheid, regie en creativiteit van bijstandsgerechtigden beperkt. In onze experimenten willen we dan ook onderzoeken of alternatieven beter werken. Is het wel zo dat mensen met een uitkering vooral gevoelig zijn voor financiële prikkels en sancties? Wat doen bepaalde regels of keuzevrijheden met het gedrag van mensen? Wat hebben mensen daadwerkelijk nodig aan ondersteuning? Wat werkt het meest motiverend? Met de te onderzoeken uitkomsten en inzichten uit de experimenten kunnen we de uitvoering van de Participatiewet beter, effectiever en efficiënter maken.

Door wetenschappelijk onderzoek naar een betere Participatiewet

Er lopen twee rode draden door alle plannen. Ten eerste willen alle vier gemeenten onderzoeken wat er gebeurt als bijstandsgerechtigden geen arbeids- en re-integratieplicht meer hebben en daarmee zelf de verantwoordelijkheid krijgen om aan hun re-integratie te werken. Ten tweede willen we onderzoeken wat het effect is als mensen meer van hun bijverdiensten mogen houden. De inkomstenvrijlating in artikel 31 Participatiewet is beperkt. Wij willen in de tijdelijke, gecontroleerde en wetenschappelijk verantwoorde omgeving van de experimenten onderzoeken wat een grotere financiële prikkel, dus een grotere inkomstenvrijlating, doet met de deelnemers. De hoogte van de inkomstenvrijlating in de experimenten moet recht doen aan de plannen, de juridische mogelijkheden van artikel 83 en aan de wetenschappelijke vereisten (het verschil met de huidige situatie moet groot genoeg zijn). In samenwerking met de universiteiten en binnen het wetenschappelijke beoordelingskader willen we met betrekking tot beide aspecten heldere conclusies trekken.

Daad bij woord voegen

We hebben onze plannen uitgewerkt samen met gemeenteraden, cliëntenorganisaties, universiteiten en maatschappelijke organisaties. Wij zijn klaar om te experimenteren. In de lijn van de gevoerde gesprekken roepen we de staatssecretaris dan ook op om daad bij woord te voegen en nog voor het zomerreces een AMvB aan de Kamer te sturen die voldoende ruimte en recht doet aan de experimenten, zodat we vanaf 1 januari 2017 aan de slag kunnen. Laten we samen de uitdaging aangaan en ontdekken hoe we zoveel mogelijk mensen aan het werk kunnen krijgen.

Wethouder Victor Everhardt (Utrecht)
Wethouder Mattias Gijsbertsen (Groningen)
Wethouder Erik de Ridder (Tilburg)
Wethouder Dennis Gudden (Wageningen)